

Vogels als slachtoffers van vrijheidsberoving

Door fr. Simon Deltour

Onze Vogelwet 1936 en de doorvoering daarvan in 1947 schiep problemen van zeer verschillende aard. Het was kennelijk de bedoeling van de wetgever, dat zgn. wildzang in principe niet meer in volières getolereerd zou worden, weshalve het vangen voor economische doeleinden finaal werd stopgezet. Maar een wet, zelfs een straffe wet, is niet toereikend om een oeroud gebruik, gebaseerd op het ingekorven jachtinstinct van de mens, direct tot de wortel uit te roeien. Daar moet pedagogisch een generatie overheen gaan. In een enkel geval werd onder deze omstandigheden „het vak” voor sommige oude vangers zelfs bijzonder lucratief, want de schaarste dreef de „handelsprijs” niet weinig omhoog.

Voor het Ministerie en de Justitie kwam de realiteit nu hierop neer, dat men met vogels kwam zitten, die niet voetstoots in vrijheid gesteld konden worden en wel om verscheidene redenen:

1. Door langdurige gevangenschap en of opsluiting in te kleine ruimten had de vliegvaardigheid te veel geleden, was de natuurlijke schuwheid geheel of gedeeltelijk verloren gegaan of was de aanpassing aan het natuurlijk milieu te onzeker geworden.
2. Door een of andere opzettelijke of toevallige verminking was de in vrijheid stelling van het dier beslist en voorgoed uitgesloten.

3. Te jonge vogels, die uit het nest genomen waren, konden zich niet onmiddellijk in de vrije natuur handhaven.

Door al deze redenen was een consequente doorvoering van deze wet voor alsnog onmogelijk en dat zal voorlopig wel zo blijven.

Overeenkomstig mijn ervaring van de laatste jaren wil ik deze onderscheiden punten even toelichten en enige resultaten daaraan toevoegen.

1. De oplossing voor punt 1 zou uiterlijk tamelijk eenvoudig geweest zijn, als men op die plaatsen, waar men gehandicapte vogels aantrof, een verblijfsvergunning verstrekken kon, zodat deze dieren er bepaalde tijd tot de acclimatisering een feit geworden was — wettelijk gehouden zouden mogen worden. Maar dit zou, afgezien nog van de aard en bedoeling van de overtreders, een enorm controle-stelsel met zich mee brengen, zou zelfs de overtreding en verminking in de hand werken en in de meeste gevallen totaal niet te verwezenlijken zijn, omdat op die plaatsen gewoonlijk geen ruimten beschikbaar zijn, om die aanpassing tot stand te brengen. Om die vliegvaardigheid en de natuurlijke schuwheid te herstellen zijn ruime en rustige vlieggelegenheden geboden!

Dieren- en vogelparken, die wel over deze accommodatie beschik-

ken, zijn vaak te economisch ingesteld om de administratie, die hier onverbiddelijk aan verbonden is, aan te kunnen of te willen.

Bovendien bleef het een omstreden vraag of de verloren gegane eigenschappen van langdurig gevangen vogels nog wel te herstellen zijn? Of de methodes, die hier gesuggereerd worden, afdoende zijn?

Mogelijk twijfelde daar het Ministerie niet aan, maar de gewone man dan toch in hoge mate, wat men meermalen te horen kreeg.

Met een aantal gunstige resultaten, die we in de loop der jaren verzameld hebben, wil ik dadelijk mijn bewering staven.

2. Voor totaal en voor immer uitgeschakelde vogels zouden asiels op te richten zijn. Niet alleen de kosten van de verzorging, maar ook die van het vervoer naar die inrichtingen zou een m.i. aannemelijk bedrag voor rekening van Justitie kunnen worden, omdat het aantal van die instellingen zeer beperkt zou kunnen zijn, daar opzettelijke verminkingen momenteel wel tot het verleden behoren.

De praktijk leert, dat vele vogel- en dierenparken voor deze affaire ook maar kwalijk in aanmerking komen. Zoals gezegd blijven dit in eerste instantie financiële instellingen en het strekt hen waarschijnlijk niet tot aanbeveling of reclame, als zij hun „klanten” invalide of minder valide vogels moeten tonen. Een typisch voorbeeld hiervan onderzocht ik enige jaren terug: Ik presenteerde zo'n dierenpark twee *grauwe ganzen* en een *wilde zwaan*, die de ruiperiode moesten afwachten omdat ze gekortwiekten waren — alle drie uiteraard justitie-exemplaren — en een door een jager verminkte *ransuil*. De ganzen en de zwaan kon men wel accepteren, maar de uil werd afgewezen! Hieruit blijkt dus, dat die instelling wel wilde profiteren van de voordelen, die het bezit van een volledige F-vergunning biedt, maar de minder prettige kanten daarvan afwees.

3. Het is begrijpelijk, dat te jonge, in

beslag genomen of in het veld bemachtigde vogels niet in vrijheid gesteld kunnen worden. Het betreft hier veelal pullen van weidevogels of hoenders. Niet zozeer de voedselkwestie is hier acuut dan wel de temperatuur. In dit opzicht zijn ook vooral de roofvogels bij een overtreding vaak het slachtoffer.

Hier in het zuiden van ons land, waar nogal wat roofvogels plegen te broeden, worden deze als nestjongen nog vaak uitgehaald; uit baldadigheid, uit een verkeerd utiliteits-begrip of met de bedoeling de jonge vogels als huisdieren groot te brengen.

Bij de eerste twee motieven vallen de dieren de opsporings-ambtenaren normaliter niet levend in handen en kunnen er verder geen pogingen gedaan worden om hen voor de natuur te behouden. Hoe vaak komt het helaas nog voor, dat een onweidelijk jager — uiteraard op een veilig moment — een schot haggel door een roofvogelhorst blaast omdat hij geen concurrentie voor *zijn* wild duldt of wenst!

Het meest voorkomend zijn de gevallen van jonge roofvogels, die uit het nest ontvreemd zijn om hen in of buiten een kooi als buitenissige curiositeit „groot te brengen”.

Om deze slachtoffers weer klaar te maken voor een zelfstandige natuuraak ben ik op zeer gevarieerde moeilijkheden gestuit en de resultaten zijn zeer verschillend.

Op de eerste plaats zijn leeftijd en soort bijzonder bepalend.

De domesticatie-methode, die de overtreders meestal hanteren is in deze vaak ruïneus, omdat zij de periode, waarin de jonge dieren hun jachtinstinct dienen te ontwikkelen, laten passeren. Het leren jagen is n.l. gebonden aan wat wij in de pedagogische wetenschap „de gevoelige periode” zouden kunnen noemen. Als deze „leertijd” voorbij is, wordt het erg moeilijk deze jonge vogels het zelfstandig bemachtigen van prooi nog bij te brengen.

Ze zijn immers in hun gevangenschap gewend geweest het voedsel (en welk?)

uit de hand gepresenteerd te krijgen en hebben doorgaans nimmer kennis gemaakt met levende prooi. Er zijn bij mij *torenavalken* gedeponeerd, die dagen lang met enige levende *huismussen* in één kooi huisden, zonder dat zij aan deze prooi-dieren aandacht schonken, ja er zelfs schrik voor toonden. De mussen gingen tenslotte doodrustig naast hun doodsvijand op de stok zitten!

Het is wel duidelijk, dat dergelijke vogels niet in vrijheid gesteld kunnen worden en geruime tijd in quarantaine zullen moeten blijven.

Overigens heroveren jonge verweesde roofvogels tamelijk gemakkelijk hun plaats in de natuur bij een deskundige behandeling. Worden ze als dons-pullen gedeponeerd dan dienen ze, naargelang de soort, uitsluitend gevoerd te worden met dode muizen of mussen. Eerstens opdat zij deze prooidieren in een volgende levensperiode in levende vorm als zodanig zullen onderkennen en vervolgens omdat hun spijsvertering op de vorming van braakballen is ingesteld en de toediening van alleen vlees na verloop van tijd destructief gaat werken. Vooral deze laatste factor wordt vaak verwaarloosd, om nog niet te spreken over allerlei gekruide vleessoorten die hen worden voorgeschoteld. Het is mij vaak gebeurd op tijden, dat ik niet beschikken kon over natuurlijk voedsel, dat ik vlees, bekleeft met veren of andere onverteerbare stoffen, toediende om de spijsvertering zo normaal mogelijk te doen verlopen.

De takkeling, dat is de jonge roofvogel die reeds zijn volledig verenkleed heeft, dient gehuisvest te zijn in een ruimte, waar hem dit voedsel in levende toestand gepresenteerd kan worden. Hij moet het nu zelf leren vangen; zijn jachtinstinct moet ontwikkeld worden, wil hij later zelf „zijn kost kunnen verdienen”.

Deze integrerende periode in de ontwikkeling van de roofvogel wordt bij ondeskundige behandeling ook meestal over het hoofd gezien!

Noodgedwongen moet het jonge dier hier uiteraard geheel zelfstandig werken, alleen gesteund door de herken-

ning van zijn prooi, die hij in levenloze toestand al geregeld ontmoet heeft. Bij jonge uilen, uitgezonderd de *steenuil*, stuit men bij deze behandeling op onoverkomelijke moeilijkheden. In de vrije natuur worden deze door de ouden nog geruime tijd van voedsel voorzien en zij ontwikkelen dus hun jachtinstinct pas in de periode, dat ze al zeer behendig op eigen wieken rondvliegen. Mogelijk zijn bij deze vogels nog meer afwijkende factoren in het spel, welke in het vrije veld erg moeilijk te achterhalen zijn, daar het hier nachtroofvogels betreft. Feit is, dat jonge uilen op deze manier niet leren jagen en we dienen dus een andere weg te volgen. Dadelijk hierover meer!

Het oeroude valkeniersbedrijf, dat met zijn historische ervaring zo perfect het dierlijk instinct exploiteert — waardoor het bij de wet nog steeds is gehandhaafd — heeft voor deze periode in zijn opleiding van de jachtvalken de training met de loer, wat in wezen niets anders is dan het reageren op prooi! In principe heeft de valkeniers-methode mij grotelijks gestimuleerd tot de experimenten en pogingen om de in fei-

JAN P. STRIJBOS DANKT

De redactie van „Het Vogeljaar” biedt mij hier de gelegenheid hartelijk dank te brengen aan allen, die bewijzen van waardering en vriendschap betoonden bij mijn 70ste jaardag, waardoor ik diep getroffen ben. Het werd voor mij en mijn vrouw een feestelijke dag, die wij niet licht zullen vergeten.

In het bijzonder ben ik zeer erkentelijk voor het reisstipendium, dat mij op een zeer originele wijze werd overhandigd, waardoor het mogelijk wordt op een onbekommerde wijze een nieuwe reis te ondernemen. Over het juiste reisdoel zullen wij ons nader dienen te beraden. Misschien wordt het Zuid-Spanje, Mallorca, Corsica of Ierland. Er is zoveel in „deze mooie wereld”, dat als doelwit kan dienen. Wellicht een comfortabel reisje naar Groenland? In elk geval naar een oord waar vogels te verwachten zijn, dat staat vast.

Jan P. Strijbos.

te afgeschreven roofvogels hun plaats in de natuur terug te bezorgen.

Is een jonge roofvogel zo ver gekomen, dat hij jagen kan, dan is het nog een kwestie van vliegvaardigheid, alvorens hij weer aan de vrije natuur kan worden overgelaten. Tot nu toe is hij uiteraard in een beperkte ruimte opgekoooid geweest. Bij de steeds groeiende functionering van zijn vliegcapaciteiten wordt hij door draadgaas of andere afrastingen grotelijks belemmerd, wat tot fatale slijtage van vleugel- en staartpennen leidt. Daarom verhuist hij nu naar het blok, waarop hij volgens de beproefde methode van de valkeniers met een langveter van enige meters vastgelegd wordt. Nu kan hij zijn wieken uitslaan zonder daarbij door obstakels gehinderd te worden. Op het blok krijgt hij zijn voer gepresenteerd, dat nu gerust uit dood vlees mag bestaan.

Daar deze periode een of meer weken in beslag neemt, dient gezorgd te worden voor enige beschutting. Ik heb deze dekking opgelost door vervaardiging van zinken kappen, die op een afstand van de langveter-lengte van het blok verwijderd staan, waardoor ze bij de vlieg oefeningen geen hindernis vormen, maar waar de vogel desgewenst toch droog en windvrij kan zitten.

In deze tijd vooral is het zaak, dat de

jonge dieren hun natuurlijke schuwheid bij gebracht wordt, ofschoon het geregeld voeren op het blok juist de gemeenzaamheid t.o.v. de verzorger grotelijks stimuleert. Die verhouding is vanzelfsprekend fataal.

Voor zover ik reeds terugmeldingen ontvangen heb, valt er nu te beoordelen of deze methode ook effectief is. Het ringonderzoek is in deze natuurlijk een prachtig hulpmiddel. Terwijl het ringstation in deze jonge vogels exemplaren weet, die beslist zelfstandig hun trekrichting moeten bepalen, heeft de Justitie zekerheid, dat deze overigens afgeschreven vogels nog niet verloren zijn en dat een gepleegde overtreding in veel gevallen nog te herstellen is.

Statistisch moeten we nog ernstig rekening houden met het feit, dat vooral roofvogels op hun trekroute procentsgewijs het meest worden geliquideerd uit een verkeerd geïnterpreteerd begrip voor de roofvogelpopulatie. Het schuldbewustzijn, dat in deze toch ook begint op te leven is oorzaak, dat in deze categorie veel meer ringnummers niet worden teruggemeld dan bij andere vogels al het geval is.

Ik wil hier een overzicht laten volgen over een periode van 10 jaren. In dat tijdsverloop heb ik op deze manier 32 *torenvalken* „behandeld”, waarvan ik 9 terugmeldingen heb gekregen:

Gedeponeerd	In vrijheid gesteld	Teruggemeld
no 122435 4 nov. 1947 als takkeling Kon niet jagen	12 febr. 1948 Eindhoven	10 jan. 1951 Nrd-Frankrijk „bemachtigd”
no 213797 20 juni 1950 als nestjong uit nest van 3 ex.	7 aug. 1950 Eindhoven	22 okt. 1950 Zd-België „bemachtigd”
no 213796 20 juni 1950 als nestjong uit hetzelfde nest als no 213797	7 aug. 1950 Eindhoven	17 sept. 1950 Nrd-Frankrijk gedood
no 250236 28 juni 1952 takkeling	24 juli 1952 Eindhoven	12 okt. 1952 Blankenberghe opnet gevangen en weer losgelaten
no 250239 5 juli 1952 takkeling Uit nest van 4 ex.	27 aug. 1952 Eindhoven	14 nov. 1952 Antwerpen gedood
no 249593 3 juni 1953 groot nestjong uit nest van 5 ex.	1 juli 1953 Eindhoven	28 febr. 1957 Diessen (N.-B.) doodgevlogen

Gedeponeerd	In vrijheid gesteld	Teruggemeld
no 359047 7 juni 1957 groot nestjong uit nest van 5 ex.	11 juli 1957 Eindhoven	1 nov. 1957 Henegouwen (B) Bemachtigd en weer los gelaten
no 359050 7 juni 1957 groot nestjong uit hetzelfde nest als no 359047	11 juli 1957 Eindhoven	17 nov. 1957 Nrd-Frankrijk Geschoten
no 359055 4 juli 1959 nestjong uit nest van 4 ex.	17 aug. 1959 Eindhoven	7 sept. 1959 Nrd-Frankrijk Geschoten

De terugmeldingen tonen overtuigend aan, dat de jonge vogels in de vrije natuur onmiddellijk hebben kunnen jagen en vrijwel aanstonds op trek zijn gegaan in zuidwestelijke richting. Zelfs no 359055, die na drie weken bij Waregem in Nrd-Frankrijk werd geschoten, is beslist goed in conditie geweest, anders had hij die 300 km in die tijd niet kunnen afleggen. Speciaal over dit laatste geval heb ik contact opgenomen met de berichtgevers in Waregem, die me lieten weten, dat de vogel bij vergissing geschoten was, terwijl hij een prooi sloeg.

No 122435 en no 249593 hebben zelfs zeer waarschijnlijk drie maal de wintertrek gemaakt.

Geen enkele terugmelding demonstreert, dat de vogels niet in goede

staat zijn geweest. Terwijl nagenoeg alle berichten slachtoffers betreffen in België en Nrd-Frankrijk waar nog ongestraft het geweer op roofvogels gericht kan worden, want ik ben er van overtuigd, dat de toevoeging „bemachtigd” daar wel de eufemistische uitdrukking is voor „geschoten”. *) Lofelijke uitzonderingen vormen hier no 250236 en no 359047.

Van de *buizerds* en *sperwers*, die op dezelfde wijze getraind en behandeld zijn, kan ik nog geen overtuigende resultaten als bewijsvoering aantonen, daar hiervan geen enkele terugmelding binnen is.

In aansluiting hierbij heb ik gebruik mogen maken van het grote aantal gegevens van de heer H. J. Slijper uit Laren, ornithologisch-secretaris van het Valkeniersverbond „Adr. Mollen” waarvoor ik hem vriendelijk dank.

De africhting van de jachtvalken concentreert zich immers ook op hun vliegvaardigheid en de ontwikkeling van hun jachtvermogen. Als na deze identieke opleiding een valk tijdens de jacht verspeeld wordt — wat nog al eens gebeurt — blijkt uit de aantekeningen van de heer Slijper, dat deze vogels zich volkomen kunnen handhaven. Ik doe slechts een greep uit zijn talrijke gegevens:

De juveniele slechtvalk „Roelant van Jan de Vicq de Cumtich, die in okt. '58 in België gevangen was, werd reeds na enkele jachten „kwijt gespeeld”. In maart '59 werd deze vogel met de pootbellen nog aan teruggevangen in de Eempolder te Baarn.

De in okt. '54 in W.-Vlaanderen gevangen adulte slechtvalk „Witte” van de heer Dijkstra ontsnapte op 19 maart '55 te Eemnes. Na ruim een jaar, op 9 mei '56, werd hij geschoten te Haparanda (N.-Zweden). Tijdens zijn vrijheid moet de vogel dus minstens twee keer de trekreis gemaakt hebben.

De slechtvalk „Oostzaan” van de heer J. v. d. Wall derailleerde na enkele jaren dienst te Leiden. Na 8 maanden werd hij te Oostzaan teruggevangen. Vervolgens is dezelfde vogel voor de tweede maal ontsnapt en na 5 maanden te Amsterdam teruggevangen. Na beide ont-

snappings heeft dit dier wel geen grote afstanden afgelegd, maar heeft wel bewezen zich te kunnen handhaven. Al deze jachtvalken kunnen met volkomen zekerheid geïdentificeerd worden, doordat zij steeds verspeeld worden met schoenen en bel aan, die karakteristiek zijn voor iedere valkenier.

In de duinstreek werd een havik geschoten, die enkele jaren tevoren bij de heer Dijkstra was weggevlogen.

Ook zijn havik „Hakka” uit Twente als wildvang afkomstig werd na een seizoen jagen in de zomer van '53 te Driebergen geringd losgelaten. Half okt. van hetzelfde jaar werd hij op dezelfde plaats in goede staat teruggevangen.

De havik „Robin Hood” werd in april '59 in het Nat. Park de Veluwezoom geringd losgelaten. In nov. '59 werd hij „doodgevonden” te Brummen.

Havikvrouw „Iwan” van de heer Th. Velthuizen ont-snapte in het derde jachtseizoen op de Hoge Veluwe. Twee maanden later werd hij teruggevangen bij 's-Heerenberg. Nu jaagt hij weer als van ouds.

Verder heeft de heer Slijper nog verschillende gegevens van torenvalken, buizerds, smellekens en uilen, waarvan hij geen of nog geen terugmeldingen binnen gekregen heeft.

Zoals hiervoor gezegd, sorteert de beschreven handelwijze voor nachtroofvogels i.c. de uilen niet zo'n daverend succes. Deze dieren dienen te lang opgekoooid te blijven vanwege de mogelijkheid hun levende prooi te kunnen verschaffen, waardoor hun noodzakelijke natuurlijke schuwheid en vliegvaardigheid in de vorm van de toestand van hun verenkleed te veel lijdt. De domesticatie werkt dan te ver door en ze komen er erbarmelijk uit te zien. Op het blok blijven het onbeholpen en afhankelijke wezens, niet in staat tot een zelfstandig natuurleven.

Procentsgewijze worden hier het meest *ransuilen* gedeponeerd. Mijn eerste resultaten waren dan ook bedroevend: Zo in de geest van:

Vliegvlugge *ransuil* no 203072 op 8-6-'50 in vrijheid gesteld te Eindhoven. Op 13-6-'50 te Wintelre bij Eindhoven dood teruggemeld. Vliegvlugge *ransuil* no 203075 op 22-7-'50 te Eindhoven in vrijheid gesteld. Te Best bij Eindhoven op 16-9-'50 doodgevonden.

Daar deze jonge vogels door de ouden nog lange tijd van prooi voorzien worden en in die eerste vluchtperioden geleidelijk aan hun jachtcapaciteiten ontwikkelen, ben ik in die richting naar een oplossing gaan zoeken. Op het blok of speciaal in de beschermingskap daarbij, worden de jonge uilen bijzonder honkvast. Na enige dagen identificeren zij het blok als een vaste voerplaats en de beschermingskap als een persoonlijke schuilplaats. Als men hen nu na betrekkelijk korte tijd van hun pootriemen ontdoet, blijven zij in de naaste omgeving verkeren en op het

Ransuil - Tekening H. J. Slijper

blok hun voedsel halen. Ze zijn nu in de gelegenheid om zelf te leren jagen en bij onvoldoende vangst kunnen zij steeds hun menu op het blok aanvullen. Deze methode werkt bevredigend.

Wel is hiervoor een beboste omgeving te prefereren, wat bij mij midden in een grote stad echter bezwaarlijk te verwezenlijken is. Niet alleen door het ontbreken van geschikt jachtbiotoop, maar ook omdat in een bebouwde kom de vogel vaak niet ongestoord gelaten wordt.

Daarom heb ik na herhaalde mislukkingen contact opgenomen met de heer H. v. Schuppen, die op zijn beboste kampeerterrein te Bennekom een prachtige gelegenheid had om zulke dieren aan de vrije natuur aan te passen. Met bevredigend succes heeft hij jonge *ransuilen*, die in die beslissende periode gekomen waren verder van mij

*) Sinds enige jaren geniet de torenvalk in België, althans op papier, bescherming. — Red.

overgenomen en ze op zijn terrein klaar gemaakt. Omtrent de resultaten van deze werkwijze citeer ik de heer v. Schuppen zelf:

„Met het opfokken van *bosuilen* en *ransuilen* heb ik veel succes. Zij blijven (eenmaal los) nog lange tijd in de omgeving. De controle of ze zich dan weten te redden is zeer gemakkelijk. Normaal is echter, dat ze na verloop van enige tijd hun eigen weg gaan.” Het is bijzonder frappant, dat deze uilen-moeilijkheden zich niet bij de *steenuil* voordoen. Zij handhaven zich weer volkomen na een „gevangenschap-periode”. Met de *velduil* heb ik in deze geen ervaring, daar deze soort in onze omgeving slechts sporadisch voorkomt.

Bij de kleinere vogels, die de opsporingsambtenaren in handen krijgen en die niet aanstonds in vrijheid gesteld kunnen worden, ontbreekt gewoonlijk de vliegvaardigheid. In kleine kooitjes opgesloten geweest, soms maanden aan een stuk, zijn vleugel- en staartpennen afgesleten of bevuild of zijn de vliegspieren door non-activiteit hun training kwijt. Dit is eenvoudig te ondervangen door hun een grote vliegruimte te verschaffen. Is de decadentie van dien aard, dat de eerstvolgende ruiperiode moet afgewacht worden, wat geruime tijd kan vergen, dan is een zeer grote, rustig gelegen en welig begroeide volière noodzakelijk. Het dier moet zich in zijn natuurlijke omgeving wanen, gewennen aan voedsel zoeken in en onder struiken en planten en het menselijk gezelschap weer leren ontwijken. *Met deze middelen en op deze manier is elke jarenlange kooivogel weer volledig te mobiliseren voor de vrije natuur. Mijn terugmeldingen van dergelijke exemplaren tonen dat duidelijk aan.*

Maar alleen zo! Voor vogels, die door opsporingsambtenaren op vangplaats of anderszins in vrijheid gesteld worden is de overgang van zaadbakje naar zelf fourageren normaliter te groot. Ze vallen door onbedrevenheid ten slachtoffer aan roofwild, verhongeren of laten zich op de dichtst bijzijnde vogelkooi haast met de hand weer grijpen. Vorig jaar heb ik dat overtuigend on-

dervonden, toen er door baldadigheid een aantal „justitie-vogels” ontsnapten. De pasgedeponeerden waren uren later met een klein vangnetje van hun kooi te scheppen, omdat ze van de hun gepresenteerde vrijheid nog geen gebruik wisten te maken.

Het tegengestelde wil ik aantonen door enkele van mijn terugmeldingen. Het betreft hier dus vogels, die totaal onderkomen gedeponeerd werden en na een gevarieerde tijd van quarantaine als representatieve exemplaren in de vrije natuur zijn teruggebracht:

Tortelduif no 249583: 22 juni '53 in Eindhoven in vrijheid gesteld. Begin mei 1954 bij Cadix in Spanje geschoten.

Vink ♂ no H 21671. 15 nov. '55 als verkooide lokvogel gedeponeerd. 3 maart '56 in Eindhoven in vrijheid gesteld. 15 okt. '56 te Vosse-laer in België gevangen.

Vink ♀ no. H 21687. Op 8 aug. '57 zonder staart en met afgesleten vliegpennen vanuit Gemert N.B. gedeponeerd. 20 okt. '57 te Eindhoven losgelaten. 30 okt '59 bij Eindhoven doodgevonden. Deze *vink* is dus in staat geweest: ofwel tweemaal te overwinteren, ofwel twee keer naar haar nieuw verworven territorium terug te keren.

Sijs ♂ no. A 67414 werd 7 sept. '59 als lokvogel gedeponeerd. 11 okt. '59 te Eindhoven de vrijheid hergeven en 11 nov. '59 in Oost-Vlaanderen, België, gevangen.

Het is opvallend, dat we van *goudvinken* en *putters*, die zeer begeerde kooivogels zijn en die we met tientallen op deze manier hebben klaargemaakt zo bijzonder weinig terugmeldingen binnenkrijgen. Daar is slechts één verklaring voor: dat ze opnieuw tot kooivogel gedegradeerd worden! *) Dit is in hoofdzaak ook de reden, waarom wij zo dicht tegen de zuidelijke grenzen van ons land in 1955 onze ringbaan, die we zeven jaren exploiteerden, opgeheven hebben.

De terugmeldingen van de alledaagse *vink* of *groenling* garanderen echter voldoende het effect en succes van een goede behandeling, waardoor ik als mijn vaste overtuiging kan besluiten dat elke door frauduleuze handelingen gedupeerde vogel na verloop van tijd weer als een volwaardig exemplaar zijn plaats in de natuur kan innemen.

*) Een op 4 mei in het Amsterdamse Bos losgelaten putter werd echter op 26 mei op Helgoland gevangen, waar hij uiteraard, met een tweede ring, zijn vrijheid herkreeg.-Red.